

Könyvtári HÍRADÓ

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR DOLGOZÓINAK TÁJÉKOZTATÓJA

XLV. évfolyam 1. szám 2001. január Ára: 10,- Ft.

„Gyermekcultúra az ezredfordulón”

egy konferencia állásfoglalása
(részletek)

Békéscsaba, 2000. november 19.

Az ezredforduló az országban történő politikai, gazdasági paradigmaváltás a felnőtt társadalom számára értékválságot okozott. Ezáltal a gyermekek gondjai is méltatlanul háttérbe szorultak. ...sok esetben nem fordul kellő figyelem a gyermekek kulturális szokásrendszerének változására sem.

Mit tesznek, mit tehetnek a kultúraközvetítők?

Alapelv: a gyermekek nélkül, róluk, kultúrájukról nem döntünk. Minden esetben meghagyjuk számukra a választás szabadságát, teret, helyet biztosítva a megvalósulásra.

Figyelembe véve életkori sajátosságait, megmutatjuk nekik a nemzeti és az egyetemes kultúra értékeit.

A művészeti értékek közvetítésével járunk hozzá mind gazdagabb érzelmi életük kialakulásához, személyiségük formálásához.

Gondoskodunk szabadidejük tartalmas eltöltéséről. Az élmény és ismeretszerzés mellett fokozott hangsúlyt kap a kreativitás, amelyben meghatározó szerepe van a játéknak és az olvasásnak.

A közművelődés sajátos eszközrendszerével segítjük olyan gyermekközösségek kialakulását, amelyben a közösségi tudat is formálódhat.

Mit kezdeményeznek, javasolnak a kultúraközvetítők?

A Kormánytól kérjük, hogy az e korosztályra irányuló tevékenységet a tárcákkal

összehangoltan végezze, és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma kapjon meghatározó szerepet.

Az ENSZ Közgyűlése által elfogadott Gyermekjogi Egyezménynek minden esetben érvényt kell szerezni.

A gyermeki jogok védelme érdekében egy alkalmas fórum és garanciarendszer kiépítését (gyermek ombudsman) javasoljuk.

Az önkormányzat és az állam felelőssége, hogy a kultúraközvetítő intézmények, szervezetek megfelelő esztétikai megjelenéssel, tárgyi felszereltséggel és képzett szakemberekkel szolgálhassák e korosztályt. Tiltakozunk a gyermekközösségi színterek – művelődési házak, ifjúsági- és gyermek házak, könyvtárak – bezárása ellen.

Indokoltnak és szükségesnek tartjuk, hogy a gyermekcultúra közvetítése kiemelt támogatást kapjon.

A gyermekek kulturális szokásrendszerének változását feltáró tudományos kutatást kezdeményezünk.

A gyermek- és ifjúsági területen dolgozó a szűkös lehetőségek mellett mindent megtesznek, hogy nyitottságukkal, tudásukkal, önképésükkel, empátiás készségükkel helytálljanak e munkában.

Fontosnak tartjuk az e területen tevékenykedő szakemberek rendszeres találkozási lehetőségeit, a gyermekcultúra problémakörébe tartozó kérdések megvitatása, a lehetséges megoldások keresése érdekében.

A konferencia résztvevői

Beszámoló a Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége 2000. évi konferenciájáról

A Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége (International Association of Music Libraries Archives and Documentation Centres, IAML) 2000. augusztus 6-11. rendezte éves konferenciáját Edinburgh-ban. Magyarországot Gócza Julianna a szervezet magyarországi bizottságának elnöke és Gupcsó Ágnes, a RILM-projekt magyarországi munkatársa képviselte.

A Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége fogja össze a világ különböző pontján lévő zenei könyvtárakat, zenei könyvtárosokat. Nagy nemzetközi projekteket irányít, melyek célja a zenei szakirodalom kurrens és retrospektív számbavétele (RILM, RISM, RIPM, RIDIM), valamint a nemzetközi zenei információ szolgáltatás összehangolása. A szervezet éves összejövetelein folyik a munkák irányítása, itt számolnak be a fent említett nemzetközi repertóriumokban és a szakma különböző területein dolgozó könyvtárosok problémáikról, eredményeikről; beszámolót tartanak a nemzeti bizottságok vezetői is országuk zenei könyvtári életéről és a nemzetközi tudományos együttműködésben való részvételről.

Magyarország először 1963-ban vett részt a Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szervezetének ülésén. A hetvenes években alakult meg a magyar munkacsoport. A nemzetközi szervezet több alkalommal választott magyar alelnököt (dr. Pethes Iván és dr. Kárpáti János). 1981-ben hazánk adott otthont az éves közgyűlésnek. A IAML ma Magyarországról 9 intézményi tagot tart számon: Országos Széchényi Könyvtár, Országos Idegennyelvű Könyvtár, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Liszt Ferenc Zeneakadémia, MTA Zenetudományi Intézet, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár. A Magyar Nemzeti Bizottság ezen intézmények zenei gyűjteményeinek vezetőiből, valamint a nemzetközi repertóriumok magyarországi képviselőiből áll. A Magyar Nemzeti Bizottság elnöki tisztét több mint 20 éven át dr. Kárpáti János töltötte be, akit 1999-ben én követtem.

A Tanács ülésén a IAML elnökségének éves beszámolóit után az egyes nemzeti bizottságok képviselői beszéltek előző évi munkájukról. A beszámolóikban szó esett tanfolyamokról, rendezvényekről, homepage-ről, retrospektív katalógus-konverzióról, számítógépesítésről. A konferencia munkanapjain párhuzamosan folytak az előadások, az egyes projektek, munkacsoportok széleskörű érdeklődésre számot tartó bemutatói vagy szűkebb körben zajló munkamegbeszélései. A két magyar résztvevő mintegy negyven előadást hallgatott meg.

A konferencia patrónusa, Sir Peter Maxwell Davies megnyitó előadása a zeneoktatásról és a zeneszerzésről szólt. Érintette a zenei írás oktatásának és a zenei jelek értelmezésének kérdéseit, valamint azt, hogy a zene oktatásában milyen nagy szerepe van a személyre szabottnak, a visszajelzésnek. Végül kitért az Internet adta új lehetőségekre; sok fiatal zeneszerző „publikálja” műveit a web-en keresztül, ez természetesen újabb szerzői jogi problémákat is felvet.

A *Music and Disability* című két ülészak több előadást foglalt magába. Ezekon megismertettünk a vakok és gyengén látók zeneoktatását, zenélését segítő új eszközökkel: a Braille-kottaíró változatán kívül a nagyított kottafejekkel való nyomtatással és az ún. „beszélő” kotta használatával. A szólamok egyenkénti leolvasása és megtanulása mellett a technika bekapcsolásával a többi szólam megszólaltatása segíti a műről alkotható teljes kép kialakítását. Hangsúlyos szerepe van a zenei könyvtárosoknak a szokott képzési formában részt venni nem tudók képességeinek kibontakoztatásában. Az Ensemble Research program három kör – a terápiás módszerek, a speciális képzési eszközök és a kortárs, elektroakusztikus zene – összekapcsolása által létrejövő lehetőségekkel foglalkozik. A zeneterápiás módszerek egyfajta kommunikációs lehetőséget adnak azok számára, akiknek más kommunikációs csatorna nem áll rendelkezésre.

Természetesen a legtöbb információt a UK könyvtárainak életéről kaptuk. Bemutatták a Music Libraries Online programot, amely a legnagyobb zenei könyvtárak közös virtuális katalógusa. A konzorciumban 9 konzervatórium, több egyetemi könyvtár és két közművelődési könyvtár vesz részt. Célja, hogy a partner könyvtárak katalógusai egyszerű kereséssel elérhetőek legyenek. A megvalósításhoz Z39.50-es felületet és MARC formátumot használ.

A zenei könyvtárakban fellelhető zenekari anyagokról és kórusművekről központi nyilvántartás készül. Az Encore program – melyet a British Library kezdeményezett – ez év júliusában indult az interneten. Összegyűjti és konvertálja az egyes könyvtárakból különböző formában beérkező adatokat.

Az Ensemble Consortium célja, hogy meggyorsítsa a retrospektív katalóguskonverziót, azaz a régi cédulakatalógusok anyagának számítógépre vitelét. A munka 3 fázisban zajlik, először az 1850-1975 közötti időszak, majd az 1850 előtti évek anyagának feldolgozását végzik. Az 1975 utáni anyag gépen van, a rögzítés scanneléssel történik. Komoly gondot okoz az egyes könyvtárak eltérő katalogizálási gyakorlata. A rekordokat ingyen adják át a konzorcium tagjai. Eddig mintegy 40 könyvtár tagja a szervezetnek, be akarják vonni az akadémiai intézeteket és a közkönyvtárakat is.

A zenei könyvtárosok képzésével valamint információs források bemutatásával több fórum is foglalkozott. A Public Library Branch első ülésén egy Dániában készült adatbázist láttunk. Az állami támogatással, mintegy 100 könyvtáros részvételével épült adatbázis a dán közkönyvtárakról (szolgáltatás, nyitva tartás, állomány...) ad számot. A program használata ingyenes, nagyon sokan keresnek benne.

Az egyetemi oktatás átalakulásáról beszélt Wolfgang Krueger. A stuttgarti egyetem Könyvtári és Informatikai tanszékének Virtuális University programján belül a virtuális zenei információs szolgáltatásokat mutatta be. 1999 nyara óta főleg informatikai és zenei könyvtáros hallgatók alakítják a programot, melynek célja, hogy ellássa a tanárokat, kutatókat és a zenei könyvtárosokat a napi munkájukhoz szükséges információval. A Competence Center of Music tartalmaz website-okat és egyéb információs szolgáltatást, mint pl. digitális zenei könyvtár, homepage-ek. Ezen a nyáron a hallgatók Stuttgart internetes zenei atlaszát készítették el.

Az IAML UK Képzési Bizottságának munkájáról beszélt Elisabeth Hart. A továbbképzés, a folyamatos képzés fontosságát hangsúlyozta. Minden alkalmat meg kell ragadni az ismeretek folyamatos cseréjére. Tanfolyamokat, összejöveteleket, könyvtárlátogatásokat kell szervezni. A programok megszervezéséhez, lebonyolításához és a kiértékeléshez is sok hasznos útmutatást kaptunk. Az előadó kiemelte a tapasztalatok összegzésének, a tanulságok levonásának jelentőségét. Egyaránt fontos információkat nyerhet a programokból a könyvtáros, a fenntartó és a könyvtárhasználó is.

A Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szervezete nagy nemzetközi projektjeiben Magyarország részvétele igen nehéz, mert ezek finanszírozására ma egy intézményben sincs elkülönített keret, csak pályázati támogatás ad néha lehetőséget a munkavégzésre. A zenei szakirodalom kurrens repertórium (RILM) magyar munkabizottsága a Zenetudományi Intézetben működik. A RISM (zenei forrásrepertórium) magyar központja az Országos Széchényi Könyvtárban van, pillanatnyilag munkatárs hiányában alig működik. A zenei szaklapok anyagát dolgozza fel a RIPM. A magyar RIPM munkákat dr. Kárpáti János vezeti, a Zenészeti lapok anyagát tartalmazó kötet megjelent. Néhány éves szünet után újjáalakult a zenei ikonográfiával foglalkozó RIDIM.

A konferenciához kapcsolódó egyéb programok jó alkalmat nyújtottak arra, hogy személyes beszélgetések alkalmával tájékozódjunk egymás munkájáról, lehetőségeiről. Megtekintettük a városi könyvtár könyv-, kotta-, illetve CD-gyűjteményét is. A zenei könyvtár a zenekari művek szövegműveit is gyűjti és kölcsönzi, valamint a kóruskottákból is megfelelő példányszámmal rendelkezik. A CD gyűjtemény választékát Jukebox szolgáltatással tették még vonzóbbá.

Tapasztalataink a már korábban megfogalmazott törekvéseinket erősítették meg. Magyarország számára a konferencia üzenete az alábbiakban foglalható össze:

- meg kell teremteni a lehetőségét annak, hogy minden zenei könyvtár anyaga számítógépen legyen;
- biztosítani kell a nemzeti és nemzetközi hozzáférést;
- a nemzetközi szabványok szerint kell a legkisebb könyvtárban is dolgozni;
- folyamatos részvételünk a nemzetközi projektekben rendkívül fontos, ehhez a hazai munkacsoportok biztos anyagi bázissal kell rendelkezzenek (RILM, RIPM, RIDIM, RISM);
- a nagyobb könyvtárakat be kell vonni az IAML munkába;
- meg kell alakítani a magyar nemzeti ágazatot.

És még egyszer az új Központi Könyvtár avagy KÉPES KRÓNKA.. (ami a decemberi Híradóból kényszerűen kimaradt)

„Mert a könyvtár örök, de változnia kell a korral, hogy valóban örök maradhasson.”
Rockenbauer Zoltán kulturális miniszter ünnepi megnyitót mond 2000. november 15-ikén.

Dr. Schiffer János főpolgármester helyettes átadja a gyermekkönyvtár kulcsát.

„Ima házszentelőkor.”

Visszaszámlálás.

Dr. Fodor Péter üdvözl az első olvasókat.

Teljes nagyüzemben!

EZ TÖRTÉNT...

Október 18-án kotta- és CD-ös bemutatót rendeztek a Zenei Gyűjteményben, Viviani: Capricci armonici (hegedűre és continuóra) első modern kottakiállításának és első koncertfelvételének megjelenése alkalmából. A gyönyörű muzsika (Kertész István – barokk hegedű, Pertorini Rezső – barokk cselló és Péteri Judit – csembaló) mellett beszélgetésre is sor került, amelyet Solymosi Tari Emőke zenetörténész vezetett.

Október 17-től tekinthették meg az érdeklődők a Zenei Gyűjtemény alagsori kamaratermében megrendezett „Zenepedagógia és előadóművészek 2000” című kottakiállítást. A különleges tárlatot – amely immár három éves hagyománnyal rendelkezik, és célja az, hogy a zenepedagógusok és zenét tanuló növendékek megismerjék a korszerű, a zeneoktatásban nélkülözhetetlen kiadványokat – Dr Homolya István, az EMB Zeneműkiadó Kft. igazgatója nyitotta meg. Az új és régebbi kiadványok megtekintése mellett a látogatóknak lehetőségük nyílt a kották megvásárlására, ill. megrendelésére is.

December 3-án régi hagyományt elevenített fel az intézet vezetősége és a KKDSZ alapszervezete azzal, hogy sok-sok év kihagyása után Mikulás ünnepségre invitálta a kollégák gyermekeit és unokáit.

Délután 15 órától hangos gyermekszivaj töltötte meg a megújult Központi Könyvtár Bön-gészdéjét. A szép számmal összegyűlt gyermekszereget Kiss Katalin az intézet, és Hucskóné Kovács Mária a KKDSZ képviselőjében köszöntötte. Ezután bohóc programot nevetgetett végig gyermek, szülő és nagyszülő, akik közül többen aktívan vettek részt a műsorban. Közel egy órási vidámság után kicsik és nagyok énekeltek a Mikulást, aki ajándékokkal kedveskedett a gyerekeknek. Akik közben megsomjaztak, terített asztal mellett üdítőt és a kollégák által készített édességet fogyaszthattak. Ezután a gyermekkönyvtárban játszótér várta az érdeklődő gyermekeket, ahol mindenki kedvére válogathatott a kínálatból. Jó hangulatban kb. 18 óra körül ért véget a rendezvény.

December 12-én a Krisztinavárosi könyvtárban Zórád Ernő grafikusművész több mint fél évszázada eltűnt emléképeiből rendeztek kiállítást, „Volt egyszer egy Tabán” címmel.

December 12-én a Savoyai Jenő Asztaltársaság támogatásával a keresztény Budafokról készült fotókiállítást nyitották meg, „Zeng a harang hívó szóval...” címmel a Budafoki könyvtárban. A megnyitót követően budai költők bemutatkozó estjére is sor került.

Közlemény

Az 1999-es személyi jövedelemadóból kapott 1% összege 3 837 035.-Ft, amelyből a beiratkozott olvasók arányának megfelelően részesültek könyvtáraink:

Budai régió	939 574 Ft
Észak-pesti régió	896 658 Ft
Dél-pesti régió	725 778 Ft
Kelet-pesti régió	816 083 Ft
Központi könyvtár	420 928 Ft

3 799 021 Ft

Arma virumque cano... avagy Kétezer szóig meg sem álltam

Én nem tudom, hogy más miként van ezzel, de mostanában mintha a körülmények diktálnának... és a többiek, barátaim és kollégáim, akik ellentmondást nem tűrően szólítottak fel az újabb felolvasásról szóló (újabb) tudósításra. Írd csak meg, mondták. Háromszáz ember összefogása azért már valami! És különben is, a villamosról sem írtál, csak az új Központi Könyvtárról... Nehezen viselvé az ilyen élethelyzeteket (meg a felelősségre vonást), átkozódva megalkottam stratégiámat. Jó, megírom – replikáztam, de úgy, ahogyan én láttam. Az nem baj, hümmögtek: ha csak azt írod, amit láttál. Az publikus, ami a gondolataidról nem mindig mondható el. Ennyire (félre)ismernek... Hát akkor, utánam olvasó! (Hátha nem fogsz unatkozni...)

Minden a millenniumi rendezvények tervezésével kezdődött. Az akkor még Belvárosi régió sziporkázó munkatervbizottságosaival (ma már tudom: igazi balek módjára) úgy gondoltuk: csak kevés programba vágunk bele, de az egetrengető lesz. (Buci azt mondja, az is volt...) Koncentráljuk erőnket, jó ez az olvasóknak, a könyvtárnak, nem beszélve rólunk. Indítunk tehát egy könyvtár-villamost, és szervezünk egy újabb felolvasást. (Mert ha egyszer valami jól sikerül, akkor az ember állandó késztést érez, hogy még egyszer megpróbálja.) Ezzel a két programmal nevesítjük magunkat a Fővárosi Könyvtári Napokon is, megünnepeljük vele az Olvasás Évét, szóval egy csomó szervezést könnyedén letudunk, amilyen okosak és ügyesek vagyunk! Persze ember tervez... A villamos indítása toló-

dott, az Olvasás Évét elhalasztották, helyette átalakult a régióknk: megszüntetve megújítottuk magunkat és Észak-Pestet. Az idő pedig rohant, és aminek be kellett következnie, az bekövetkezett: végérvényesen iktattuk összes ütemtervünket – rajtunk kívül úgy sem izgult miatta senki. Helyette életbe léptettük a gödörugrás szabályzatát (már megint). Ez a gödör most nyolcvan órát, közel négy napot jelentett, amit felolvasással terveztünk eltölteni.

Mert a mi régióknk – a régi-új Észak-Pest – optimisták gyülekezete. csak jöjjön az a négy nap, legalább kipihenjük magunkat! Mert aki felolvas, pláne ha szervezi is, az nem kavarhat fontos értekezleteken, nem kell jelen lennie az ezredik bábelőadáson vagy gyerekfoglalkoztatón, kiállítás megnyitón meg ilyeneken. Sőt, az a szerencsés lény egy kis időre felfüggesztheti az otthoni házimunkát, a családi (és könyvtári!) lelki-segély szolgálatot, és kizárólag az olvasásnak élhet. Kívánhat-e könyvtáros ennél eszményibb programot magának?

Gyakorlatból tudom, ha valamit elindítasz, az már nem áll meg. Csak arra kell vigyázni, hogy el ne sodorjon... Pontosan 24 órával az indítás előtt Kucska Zsuzsi belesírta a telefonba: nincs kameraállvány, sőt a kamerát sem találják; gondos kameraemberünk kórházban fekszik, ujjady Laci pedig már nem nálunk dolgozik, rádásul szabadságon van; a felhívások nem jutottak el a könyvtárakba; és Mácsai művész úr még mindig nem igazolt vissza, a hitelesítő önkormányzatokról nem is beszélve...

nincs semmi baj. Körülöttem romjaiban vagy négy könyvtár, és azt, amelyiknek a parkettáján ülve telefonálok, pontosan 12 nap múlva ki kéne nyitni. Az ember lánya ha már öt éve régióigazgató, akkor legalább is viszonyítani megtanul. Pontosan azt tettem. Kazettát cseréltem walkmanemben. „Bárhogy lesz, úgy lesz...légy elégedett szívem...” – énekelte egy másik Zsuzsa. A Koncz. Én pedig ekképpen feltöltkezve ráültem a telefonra ügyintézni – ki tudja hányadszorra.

És eljött a csütörtök. Kora hajnalban életem párja lakonikusan, a könyvtár iránt terebélyesedő rosszindulatát visszafogva (még ő sem heverte ki a villamost) szemléltette egyre nehezebbé váló sporttáskámat. Fölmászott a gardrób tetejére a tavaly el-tett maradék lecsóért és lekvárért, majd mélyen a szemembe nézve rögzítette: „Akkor csak vasárnap jössz?” Lesz az hétfő is, dűnnyögtem. Férjem ekkor a kezembe nyomott még egy kiló rizst, egy csomag biótésztát és a fogkefém, majd beteretelt a liftbe. Retinámon a lakásban tomboló rendtelenség lenyomatával (a villamos óta nem vagyok ura a helyzetnek), rettenetes bűntudattal elindultam munkahelyemre. Még a kávémat sem ihattam meg, már jött a hír: a galambok – amelyeket a könyvtárosok lel-kében tomboló hatalmas békevágy jelképeként röptetni akartunk a Liszt Ferenc téren – karanténra ítéltettek. Szakértők szerint ugyanis szerelmi lázban égő szárnyasok nem repülhetnek, mert más a dolguk... („...a sors ezer rejtelem...”). Ezt az újabb csapást ellensúlyozta a tény, hogy főigazgatónk egyetlen telefonnal megoldotta hitelesítési gondjainkat (és csak nagyon óvatosan tett egy tétova jelzést szervezési gyakorlatunkra, úgy tűnik, ő is tud viszonyítani...). A dolgok elrendeződését ugyan némileg zavarta az a bővített mellékmondata, hogy pénteken igazgatói ülés lesz a Használati Szabályzatból. Nagyszerű – gondoltam, majd a hajnali ügyeletem alatt felkészülök... (Aurora Musis amica...) Még egy kicsit pakolásztuk a könyveket a Kertészben, aztán Bucussal kézen fogva egymást elindultunk a beteljesülés újabb gödre felé.

Csütörtök (október 26.)

Kezdesre minden a helyén. Magyar ATV forgat, tetszik neki a dolog. Önkormányzat hitelesít, Hassay Zsófia alpolgármester aszszony pecsétel, kamera 16 órakor pontosan indul: Albert Péter színművész ajkain hívogatóan bomlik ki a csodaszarvas regéje, és aztán folyik mindenhol a magyar irodalom és történelem. Kellemes meleg, béke és

nyugalom. Egészen a megvilágosodás pillanatáig, ami pontosan este 11 óra körül következett be: a felolvasást ütemező lista bejegyzései szerint éjfél-től egészen reggel nyolcig csak négy név van. Legkedvesebb hetvenhétéves olvasónk (Szilvike), Kucska, Bucus és jómagam. Jézus! – gondoltam, így volt ez a Mikszáthnál is... az első éjszaka! (Hogy én mennyire utálok ezeket a déja vuket!) A bölcsek szerint vészhelyzetben mutatkozik meg a jellem. Megmutatkozott. Percek alatt elkészült a beosztás, ki ügyel, ki olvas, ki alszik. A rejtett indulatok csak a „mit olvassunk” alapkérdés eldöntésekor törtek a felszínre. Szilvikével mi az Egri csillagok mellett voksoltunk, Bucusék valami halálhörgés után kutakodtak. Egyetlen dologban értettünk egyet: a „szemvidítő víz” azonnali használatában. (Ezen tény leírását barátaim ki akarták cenzúrázni, de: Fiat iustitia, pereat mundus!) És amíg utolsó jegyzett felolvasónk valami ősrégével bajmóldott, mi négyen felesküdtünk a folyamatosság minde- nek ellenére történő fenntartására. És arra, hogy legalább jól fogjuk érezni magunkat. („...bárhogy lesz, jó lesz...”) Aztán visszakapcsoltuk a telefont (amit valami okostojás valamikor kiiktatott), és a készülék azonnal felüvöltött. Kopcsay..., hogy mi van? Hát egy kis baj – mondtam. Jövök, mondta vidáman, valamikor éjjel egykor. Biztonságba helyeztünk részére dupla adag szemvidítő vizet, aztán elszántan elfoglaltuk helyünket a „polgári szalon” mélykék foteljaiban. Végzetünk azonban még váratott magára egy kicsit. Megérkezett a Zeneiből Demes Réka és a férje. Némi szemvidítő víz ellenében hajlandók voltak addig olvasni, amíg Kopcsay Ági és testvére be nem futott. Folyt a szó, akár a Szent László fakasztotta víz, mi meg rápihenhettünk fogadalmunkra. Kucskaival – tomboló optimizmusunk jeleként – még pizsamát is húztunk, mert ha a komfortérzet megvan, akkor minden van! Hát mit mondjak... Így jött el a hajnal, amely Kucska számára lélekcsereelő volt. És csak neki. Mert Szilvike átszenderegte azokat a tragikus órákat, amelyeknek borzalmát most megkísérlem leírni. Én pedig..., szóval én már oly' régen élek – mondhatni – hitvesi közelségben Bucussal, hogy nem tud meglepetést okozni. Legfeljebb őrjöngést. Mint ezen a hajnalon, amelynek mítikus szörnye lett. Mármint Bucus, valamint Kanizsai Dorottya. Valamikor kétóra magasságban lelhetette föl Takáts Tibor Magyarország nagyasszonyai című remekbe szabott opuszát, és – kihasználva, hogy Kucska a sanyarú magyar múltot merengett, én meg éppen a maklári síkon hadakoztam a törökkel – boldogan belekezdett a Mohács-

nál elesettek temetése okán elhíresült jeles honleány életének taglalásába. Kezdetben figyeltünk – mármint a szövegre; egy órácska múltán egymásra; végül már csak a Bucusra. Ült, egyenes derékkel, és a könyv fölött időnként szigorúan felénk pillantva folyt ajkairól a világ legunalmasabb méltató szózata. Honszeretettől buzgó asszonyi lélekről, követhetetlen rokoni kapcsolatokról, a nőnevelés eszményeiről (ez utóbbit soha nem bocsátom meg neki), és persze érényekről, és megint csak érényekről. Felülmúlta az oktatás során szerzett legszörnyűbb tapasztalataimat, überelt minden konferenciát és igazgatói értekezletet. (Ez utóbbi, el kell ismernem, titáni teljesítményre vall...) Szegény Kanizsai Dorottya! Minden elhangzott érényéhez ezer becsmérlő jelzőt kapcsoltam, suttogva, mert ami embernek még nem sikerült, azt elérte a kamera: visszafogtam magam. Bucus tudomást sem vett őrvöngésünkről. Megvetően rákvillantott a szeme sarkából, megnyalta az ujját és lapozott. Halál rá – sziszegte Kucska (4 óra öt perckor) amikor elkezdődött a nagyasszony kelengyész ládájának aprólékos ismertetése. Az egész lényén elurakodó gyilkos ösztön engem is felrázott fásultságomból, és amikor Bucus áttért Dorottyánk végrendeletére, felugrottam. Fenyegetőn feltartva Gárdonyi kötetét megindultam a felolvasó fotele irányába. Titeket aztán megpróbálhat kiművelni az ember! – mondta Buci ártatlanul, de azért nagyon is fürgén kerülte el lendülő lábamat. Hajnali fél hatkor meggyötörten, testileg és lelkileg összetörve adtam át magamat Bornemissza Gergelynek. Éltető rosszindulatom a hideg zuhany alatt tért vissza. (A Liszt Ferenc tér komfort fokozatán még van mit javítani!) Aztán már csak arra tudtunk gondolni, hogy nem szakadt meg a felolvasás. Nyolc óra után beözönlött egy komplett iskolai osztály, meg a Duna TV. És miközben Kucska ficseregve fogadta őket, Bucus elindult a polcszállítást vezényelni a Királyi Pál utcába, én meg értekezletre. A tömött villamoson kerültük egymás pillantását, bár – feltehetőleg – más-más indíttatásból.

Péntek (október 27.)

Felolvasóktól nyüzsgő könyvtárba térek meg délután kettő és három óra között. Mindenki friss és lelkes, kivéve Kucsát. Megyek aludni – mondja indignáltan, neked kell ügyelni! Hát, ha kell, az más... („...légy elégedett szívem...”). Már rajta a pizzamája, amikor azért ejtünk néhány szót Bucusról és az éjszakáról. (Akinek fáj, az nem felejt – ezt már Cicero is tudta!) Nagy egyetértés-

ben megalakítjuk a Kanizsai Dorottya Nagyasszony Baráti Kört, szigorú belépési feltételekkel. (És még azt hittem, hogy rosszindulatom legnagyobb részét kifújtam magamból az értekezleten.) A szalonban minden rendben, majdnem tökéletes... 10 év körüli szőke kislány pattan elém a János vitézzel. „Az első éneket szeretném, lehet?” Neked mindent, mondom immár letörölhetően mosollyal. (Ha jól számolom, harminckilenc órája vagyok talpon.) Kislány üdvözülten a kamera elé ül, és belekezd. És teljesen könyv nélkül! Elismerően biccentek felé, aztán Lengyel Zsuzsira bízom a regisztrálást, és kimegyek, mert a nikotinszintem nullán áll (meg az ingerküszöböm). Nem lehet baj, rengetegen vannak és mindenki tudja, hogy mikor következik. Az idő elvesztette jelentőségét... Verset válogatok magamnak József Attilától, amikor Kucska kirobban az előtérbe: Azonnal csinálj rendet! – Rendet? Milyen rendet és hol? Mikor keltél fel? – teszem még hozzá ágaskodó büntudattal. Te jó ég, mi történhetett odabent? A szalonban és környékén lincshangulat... Szőke kislány cérna hangon olvassa a János vitézt. Órára nézek, nos igen: pontosan 1 óra 12 perce. A felolvasásra várók őrvöngnek és öklüket rázzák. Néhány türelmetlen gyermek verekszik, egy totyogós már két polcot lerámolt. Egy felnőtt arcán mérhetetlen utálat a jövő nemzedéke irányába. És még Tündérországnál sem tart! – sistergi felém, Szent István intelmeit idegesen gyűrögetve. Meg tudom érteni... Lecsillapítjuk a kedélyeket, szemrehányok Lengyel Zsuzsiéknak, be- és átsorolunk, aztán minden szépen halad estig. Akkor érkezik Tenta, és ígéri, hajnalig marad. Megosztjuk vele Kanizsai Dorottyát. Kucska nem tud engesztelődni: és most párnák közt alszik! – méltatlankodik. Természetesen Bucusról van szó. De főz nekünk valami finomat – próbálom enyhíteni lelki társam bűnét, bár nem sok meggyőződéssel. Hiába, én is bosszút lihegek. Közben tömegek érkeznek, hatalmas akarással. Elégedett vagyok. És fáradt. Fülemlre húzom a fejhallgatót, „...a sors ezer rejtelem...” – sokadszorra. Kazettát kéne cserélni, de az sem lenne baj, ha a fejemet... mire szombatira fordul az óra, már kómában is tudok olvasni meg figyelni. Szent Istvánra és Mátyás királyra, törökre, tatárra, Örkényre és Máraira. Aztán győzelemre vezéreljük az egrieket. Szilvike, Tentus, Jakubecz Ilike meg én. És már sírni is tudok Tentával, aki Szabó Magda Apám táncot jár című novellájával érte ezt el nálam... Memini tui, memento mei.

Szombat (október 28.)

Aludtam egy órányit, mindjárt szépnek látom a hajnalt. Keverek egy bájitalt: multivitaminból és citromból. Meg kell adni a testnek, ami a testé. A szalonban olvasnak, Istennek hála. Enikő a Vadászból és idecsöppent barátja, Plisz Krisztián, akinek még a nyelvében is fülbevaló van. (Tetszik.) Iszom egy kávét, cigivel. Mert megérdemlem. Jakubecz ilike valamikor 6 óra után betoppan. Feltűnően friss és tetterre kész: a végső rohamra készülünk a török ellen. Bornemissza Gergely hímezett gallért ölt, én viszont képtelen vagyok megválni vörös (olvasóvadító) pizsamámtól. A zoknimat hol felhúzom, hol pedig lerángatom, követve ásitással fűszerezett hidegrázásaimat. De jó ez a felolvasás („...légy elégedett szívem...”) Zuhanyozás (hideg vízzel, ahogy kell) után büntiben vagyok. Kucska – frissen zuhanyozva ő is, amit Szombathelyi Ervinnek és gyermekeinek köszönhet – kezembe nyom egy irdatlan vastag piros füzetet. A tegnapi tízéves kislány – a János vitézes végzet! – kézzel írott, több ezer strófás hőskölteményével. Ezt kell elolvasnom. – És meg ne próbálj pofákat vágni! – utasít minden gyerekek mentora. A mű címe: István és Laura. Hát ezért van a régióigazgatóknak mindenkinél magasabb fizetése! Megjegyzem semmilyen magas összeggel nem vagyok kellőképpen díjazva, és ezt meg is fogom mondani a Deáknak... Édes Jézusom, miért kell ezt nekem...? A szalonban éppen a hont foglalják, de valahogy arra sem vágyom. Aztán Krieger Tamás olvasónk (alias Telcontár) Szeretkezni című saját művével döbönt meg. Kucska nem enged lázadni. Ilyen tág lenne a magyar történelem? Biztos bennem van a hiba. Aztán éltető seregként érkeznek a kollégák: a Király utcából és a Dagályból, a Kertészből, az Aulichból és Káposztásmegyerről – szóval mindenhol, munka előtt vagy után. Jánosi Kati Széchenyi Magyarországot mutatja meg, Bán Edina Karinthyval (az öreggel) vidámít. És rengeteg enivalót hoznak. Pogácsát, salátát, kakaós kalácsot. Előkerül egy üveg lekvár is, csak nekem. És olvasnak, rendületlenül, szépen és okosan. (Istenem, milyen nagyon szeretem őket.) Fogynak az órák, és már kinn sötétedik (meg a szemem alatt), amikor befut Gujgi is, egy egész grill-csirkével, körítve. Utána Szecei Marika biztosítja a desszertet, a menüt pedig Bucus koronázza meg: hatalmas fazék csirkepaprikással. (Erre változtatta a bablevest, ami ellen a legnagyobb eréllyel és előrelátással tiltakoztam.) Gyanakodva fogadjuk. Nem felejtünk. Nincs időnk a rögtön ítélő bíróság

felállítására, mert megékezik Dél-Pestről a vetélkedők, Kovács Évával az élen. Köztük Kopcsay, Hámory és Bodnár Erzsi (Róka). A régi Belváros... a Központ színeiben. Mivé lett a világ! Naná, hogy megnyerték a szellemi agytornát. Tortájuk felét (!) a konyhaasztal közepére helyezik. (Jézus, megint enni kell!) Isten kardja villog a szalonban, a könyvtárban pedig izgatott morajlás... Ezt már szeretem. Egy aranyos kislány a Benedek-féle népmesét, A vénaszony meg a halált szótagolja. Milyen találó, merengek, amikor Bucust látom a szalon felé sompolyogni, a Makucskával. Le nem tenné a kezéből, őrijít, hogy mindig résen kell lennem. Annyi a felolvasó, hogy Kovács Éva átsorol kora reggelre. És komótosan beleolvasunk az estébe. Kilenc óra felé Sándor Tibi nyugózik (és kötelez) le bennünket. Barátjával érkezik, és egy valódi csemegével, csak nekünk! Gerő Ödön Terézvárosról szóló remek írását kurkászta elő valahonnan, és most közkinccsé teszi. Éljen a Budapest Gyűjtemény! Már tíz óra van, amikor egy rendkívül agresszív hajléktalan tör át az őrségen (persze, most nem én ügyelek). Utál mindenkit a szerencsétlen, főképpen engem. Szociális érzékenységem arra készítet, hogy baráti legyek vele, de olyan ellenséges, hogy baráti kézfogás helyett majdnem megpofozom. Szent Istvános olvasónk segít kitéssékelni. Horányi Eszterék a VIII/2-ből Csáth Gézát olvasnak. Ez érthetetlen gyanút kelt bennem. Hol a Buci? – kérdezem Kucskát. Figyeld, hogy mi van a kezében! A Feltámadás Makucskán-t akarja... Azt már nem! Miért, én meg Szent Erzsébetet... Igen?! Akkor én Ladányival megidézem Che Guevarát. A sok vitézség mellett úgy is elkél egy kis forradalom... Majd megmondalak a Fodornak... Csak nem képzeled, hogy eljön? Ne légy igazságtalan, megígérte. (Kucska mindenkit megvéd – rajtam kívül.) Nem bízom én már csak magamban, dűnnyögöm, miközben orvul a képeskönyvek közé csúsztatom a Magyar szentek élete című kötetet. De hiába, mert a hajnal újabb halálhörgéssel érkezik meg. Kucska és Buci az Apostolt rezegtetik nagy átéléssel, felváltva. Kucska hangja akadozik, időnként felzokog. Ilyenkor gyorsan jön Bucus. Most éppen ott tart, amikor Szilvesztert elfogják... Édes Krisztusom, fohászok, mert sejttem, hogy mi következik. A romantika dagályos átkozódásai nem Bucinak valók. És lőn... Először csak picit mosolyog, bár én látom. Majd a jelzők tobzódásával kis szünetekkel fel-felnyihog (Kucska vörösre bőgött zemeit forgatja), végül a röhögése zúgva bőgve töri át a gátat. Vége a türelmemnek.

Fiamtól ellesett karate-mozdulattal kipendítem a fotelból (aki nem hiszi, nézze meg a videót). Majd adok én ezeknek...nincs több halálhörgés! És Ladányival csapva a húrokba, Che-hez fohászok: „Add vállamra fegyvered... és énekeljünk valamit a forradalomról.”

Vasárnap (október 29.)

Kitartás, Kedves Olvasó, ez az utolsó nap. Kovács Éva egy mosdatlan, vérbe forgó szemű, rekedt hangú, de igen-igen elszánt csapatot talál hajnalban. Olvas és mélyen együtt érez. A teafoltos abroszú asztalon száradó zsíros és margarinos kenyérhalmok, félig rágott almák, citromkarikák. Vörös pizzamámban, fülelen Koncz Zsuzsával („...légy szerény, mint én...”) a kertre néző ajtóból bámulom a derengést. Esik az eső, mondom nagyon kedvesen, mert mindig lenyűgöz a természet. Na, még ez is, utálkozik Kucska. Érthetetlen ez a közömbösség. Nem is tűrhetem sokáig, a konyhába invitálom a Bucus hozta, jóféle pálinka kipróbálására. Kell ez fogmosás helyett... (Ezt sem engedtem át a farizeus cenzúrának!) Aztán indul a limbóhintó. Jönnek az olvík, meg a Farkas-család, óriási töltöttkáposzta halmokkal. Bucus férje főzte nekünk... Már semmi sem tud izgalomba hozni. Szilvike hajlékába tér aludni, Kucska és Bucus felváltva pihegnek az emeleti irodában lefektetett polifoamon. Aki már hevert ilyenén, az tudja... a többinek meg minek magyarázzam? Ó, édes empíria! Én pedig ügyelek, természetesen. Megérkezik a Vakok Intézetének különítménye. Móricz Erdélyét választják, cipelem utánuk a ménkű vastag Braille-írási köteteket. Felolvasók özöne kívár. Most nem mernek lázadozni. Az időnek lomha patái vannak (ezt olvastam valahol), alig tudom nyitva tartani a szememet. Aztán végre letántorognak híveim. Teremtő Krisztusom! Én is így?!? Te még ígybben, világosítanak fel. Irány a polifoam. Arra ébredek, hogy baromi jó kedvem van. Kucskával azonnal nekikezdünk A helység kalapácsának, mert ideje úrrá lenni Mohácson! Majd megmutatjuk, hogy mire képes a magyar! A délután lassan estébe fordul, mindenki kimosakodik, engem is üznek már szépítkezni. De én csak hányingerrel küszködve kotorászok a töltött káposztában, amikor újabb felolvasók és koszthegyek érkeznek. Fekete Miklós saját szedésű gombából paprikást főzött, nokedlivel. „Latolgattam, és rájöttem, hogy ez az egyetlen alternatívám az előbbre jutásban” – kínál szeretettel. Akkor eltesszük F. P.-nek, válaszolom, mert mindig fején találok a szöveget. A sötétedéssel nő a tobzódás. A

Zeneakadémiáról egy angol fiatalember téved a könyvtárba. Nem ússza meg, van számára egy prima angol nyelvű Budapest hírességei kötetünk. Nem érti ugyan, hogy miért, de olvassa, boldogan. Mire Kopcsayék A tanú viszontagságainak a végére érnek, felfrissül a könyvtár: tiszta abrosz az asztalokon, tojáskrém és felvágottas szendvicsek (!), meleg tea, kávé. Én is egyes dresszben, még haját is mostam (ugyan életveszélyes fenyegetésekre, de hát a végeredmény a fontos). Mindenki a konyhában tömörül, a buli a szalonban van, ordibálok. Érthetetlen, hogy mennyire intoleráns vagyok... ezért Buci sétára vonzol, és miközben elszívjuk ezerkettedik cigarettánkat, a Liszt Ferenc tér sarkáról lessük a hangyabolyként nyüzsgő könyvtárat. Az előtérben vihorászás, a szalonban Móra Ferenc, Lázár Ervin és Kossuth Lajos. Megérkezik az önkormányzat, aztán dr. F. P. (Na, látod? Villant rám Kucska diadalmasan. Hát legyen neki dzsessz...) Előkerül a zárási rituálé forgatókönyve, Kiss Kati és családja rendületlenül tartja a frontot a kék fotelben. Csupa ünneplőbe öltözött, mosolygóvárakozó felolvasó. Dr. Schiffer János főpolgármester-helyettes tétre-befutóra érkezik. Már csak húsz perc a végkifejletig. A „nagyok” elfoglalják helyüket a szalonban, és teljesen öntörvényűek. Főigazgatónk az utolsó pillanatban témát vált, a magyar mondák helyett Tarr László régi magyar ételreceptjeit részesíti előnyben. Ez bizony nincs tíz perc sem. Sciffer főpolgármester-helyettes ugyan résen van és menteni próbálja, ami menthető, így tovább olvas Czákó Gábor kötetéből a tervezettnél, de még így is rengeteg időnk van éjfélig. Egy lelkes olvasó a kezembe nyomja másodperceket is mutató bűváróráját. Szigorúan az önkormányzat (Bíró Feri) mögé állok, és a fülébe sziszegem: Lassan! Feri megérti, és araszolva haladunk, de így is túl gyorsan jutunk el az Értől az óceánig. Istenem, csak férfiakkal ne kezdjen az ember! És közben én a „nagyágokkal” tömött fotelokat cibálok a kamera látószögébe, kicsi Kucskám kitölti az üres másfél percet A helység kalapácsával. (Éljen minden bájos szép nő!) Az utolsó másodperceket már kiabálok, aztán pukkan a pezsgősüveg és dörren a pecsét. Harsonák, öröm és vigaság. Csoportkép. Köszönések. Hát megcsináltuk az újabb rekordot! Mi, együtt. Kátszázhetvenhárom gyerek és felnőtt, meg a magyar irodalom és történelem. Fél kettő felé kimerülten de boldogan kísérem főigazgató urat a kocsjához, és most megengedem, hogy kezet csókoljon.

Figyelem, most fogom befejezni! Hajnali négykor Kucskával összebújunk a polifoamon. Most egy darabig nem szervezünk felolvasást, mondja Zsuzsika. Már fél-

álomban dűnnyögöm válaszul: azt mondják, amitől nem halsz meg, az megerősít. Amen.

Hát így láttam én a felolvasást,

Pobori Ágnes

SZEMÉLYI HÍREK

Új munkatársak

Papp Gábor könyvtáros (Szociológiai osztály), Szögi Zsuzsanna könyvtárasszisztens (Olvasószolgálati főosztály), Kis Jánosné könyvtárasszisztens (XII/1. sz. könyvtár).

Kilépők

Bóna Márta könyvtáros (Szociológiai osztály), Bíró Józsefné könyvtáros (Szociológiai osztály), Marosvölgyi Andrea tájékoztató könyvtáros (Olvasószolgálati főosztály), Dócziné Nagy Mária könyvtáros (XI/5. sz. könyvtár).

Újszülöttek

Szondi Istvánnénak (IV. kerület) Balázs, Inczéné Molnár Ágnesnek (XXI. kerület) Orsolya, Reitinger Gábornénak (Budapest Gyűjtemény) Zsófia nevű gyermeke született.

A szülőknek és a kisbabáknak jó egészséget kívánunk!

Pobori Ágnes felelős szerkesztő
Gujgiczter Imréné, Hámory Zsófia,
Hucskóné Kovács Mária, Kapuvári Zsuzsa,
Szatmári Istvánné, Szecsei Lászlóné,
Vargáné Vida Emília

Felelős kiadó: Fodor Péter főigazgató

Megjelenik havonta.
Ára: 10,— forint.
Előfizetési díj egy évre: 120,— Ft.
Szedés, tördelés, nyomtatás:
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Nyomda
ISSN 0139-1917.
Táskaszám: 2001/019